

samorazredno, brezobzirno do drugih plasti te narodne skupine. (Tem večjo pravico ima stopiti v političnem vodstvu tega naroda na mesto buržoazije, ne pa ob njeno stran.)

Seveda je s politično svobodo malega naroda le deloma izvojevana tudi njegova gospodarska svoboda in kolikor je izvojevana, je izvojevana zopet za buržoazijo bolj kakor za proletarijat. Kljub temu pa je politična svoboda za narod toliko dragocena, samostojna politična organizacija življenje naroda tako poenostavi in njegove sile osredotoči na reševanje socialnega vprašanja v ožjem pomenu te besede, da je njeno izvojevanje vredno največjih žrtev vseh plasti naroda in torej tudi delavskega razreda.

Tudi danes kakor v preteklosti ne kaže slovenska buržoazija v svojih bistvenih sestavnih delih nobenega umevanja borbe za politično svobodo slovenskega naroda. Tudi danes je še buržoazija deloma naravnost v nasprotnem taboru (Jugosloveni), deloma stoji čeli borbi apatično ob strani, deloma pa se ukvarja s kompromisarskimi rešitvami. Od tod paradoks slovenskega političnega življenja, da teža slovenske narodne borbe še danes v glavnem sloni na kmetu in njegovih klerikalnih zastopnikih, torej na zastopnikih meščanske družbe.

Od tod dejstvo, da v borbi za politično svobodo Slovencev ne pride do odločitve, da borba Slovencev kaže bolj voljo ne hoteti umreti, kakor pa voljo hoteti krepko živeti. Ostalo bo to tako dolgo, dokler se ne pojavi nov naprednejši činitelj kot nosilec ideje slovenske politične samostojnosti. On šele bo mogel dovesti celo borbo do odločitve. Ta činitelj je delavski razred in nanj oprta, njegove interese za svoje priznavajoča inteligenca. Če ne bosta izvedla te borbe delavski razred in inteligenca, ki se mora osvoboditi vpliva slovenske buržoazije — kdo drugi naj to izvede? Ona edina sta zmožna izvesti vodstvo slovenske narodne usode iz rok buržoazije in klerikalizma.

Le strahopetnost in zabitost, neodpustljiva dogmatičnost in enostranost noče videti teh dejstev.

Kako naj se bori socializem v slovenskih razmerah, da bo res zgrabil vse žive, v boljše bodočnosti slovenskega človeka streméče sile, zato gre. Zadnji čas je, da začnemo Slovenci čustvovati z lastnimi srci, misliti z lastnimi glavami! Neznosna je ta strahotna sužnost duha na slovenski zemlji. L.

Od kapitalističnega absolutizma k socialni delavsko kmečki demokraciji.

(Iz govora s. L. Klemenčiča o politični situaciji v Gorjah.)

Če pomislimo, da vladajo kapitalisti v Jugoslaviji s pomočjo reakcionarnih določb ustave, s pomočjo izjemnih zakonov, ki omejujejo ustavne osnovne človeške pravice delavnemu ljudstvu, če vidimo, da imamo samo toliko svobodnega tiska, kolikor ga delavstvo vzdržuje s svojimi prispevki, če pogledamo nasilje nad mežiško občinsko samoupravo, gaženje samouprave v Ljubljani in v sto in sto drugih mestih in vaseh, radikalska nasilja pri agitaciji radišcev v Makedoniji, ki so očitno inscenirana od policije, a povrh vsega tega še naglo oboroževanje, strahovito korupcijo, ki vlada v najvišjih vrhovih — povečani luksuz bogatašev in osiromašeno ljudstvo na drugi strani, moramo ugotoviti, da so vse te stvari v najtesnejši zvezi med seboj, da torej drvim v Jugoslaviji naglo h kapitalističnemu absolutizmu, kakor je vladal pred revolucijo v Rusiji.

Dragiša Lapčević:

Razbijaštvo in žolte organizacije.

(Iz srbsčine prevedeno in objavljeno s pisateljevim dovoljenjem.)

(Nadaljevanje.)

III.

Močno delavsko gibanje v Nemčiji ni rešilo delavstva od tura žolth organizacij. Toda socialno demokratična stranka in strokovne zveze so tu toliko močne, da je za vodstvo žolth organizacij položaj zelo mučen. Plešati morajo na vrvi, samo da bi zadržali v svojih žolth organizacijah kolikor toliko delavcev.

Žolte organizacije se tudi v Nemčiji borijo proti socialni demokraciji, predvsem s pomočjo policije, potom denunciacij, provokacij, razbijačev. Vendar, razen tega žolth poskušajo voditi tudi »idejno« borbo za socializem. Oni izdajajo 4 liste, v katerih vodijo neprestano vojno s socialno demokracijo. Med temi listi sta glavna: »Zveza« — organ »za zaščito skupnih (!) interesov delavcev in delodajalcev« in »Žolth delavski list« — organ, ki zastopa iste interese kakor organ žolte »delavske stranke v Franciji« (»Žolth«). Gospoda pri žolth izdaja tudi »znanstvene« knjige proti socialni demokraciji. Tako je neki najeti dr. Hugo Natanson izdal »učben« sestav, v katerem »razkraj« socialno demokracijo in socializem povsem v duhu ruskega dr. Duhrovina in očeta Vostorgova...

Veletovarnarji in velepodjetniki v Nemčiji so se prav vneto udeleževali pri ustvarjanju žolth organizacij. Po edini velepodjetniki niso štedili z deset- in stotisoči mark, da bi le organizirali »svoje« delavce v žolth zvezah in tako sebi zagotovili »mir« in »normalni« tok podjetja. Na ta način je znani »kralj tovarnarjev« Štum, eden od prvih, ki se mu blagajna ni smilila, leta 1893 pripeljal organizacijo svojih delavcev v žolto zvezo. Štumovemu zgledu so sledili mnogi drugi podjetniki. Po poročilu neke tovarne v Augsburgu je lastnik tega podjetja potrošil za vzdrževanje žolte organizacije tekem

Slični absolutizem fašistov že vlada v Italiji, v Albaniji, na Madjarskem, v Rumuniji in Bolgariji. Parlament v vseh teh deželah so samo poslušna orodja vladajočih klik. Delavci in poljedelci v njih niso zastopani — če so pa zastopani, ne pridejo do besede.

Pa tudi v drugih evropskih deželah kapitalistične klike natezajo vajeti, omejujejo demokratske svobodščine in pravice delavnega ljudstva. Pretrganje diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo pokazuje, kaj nameravajo imperialisti: Pripravljajo brez dvoma nove vojne. Zato potrebujejo ogromna sredstva za ladje, za aeroplane, za topove, za dušljive pline in druga morilna orodja. Ta sredstva morajo izžeti iz delavnega ljudstva: ker le delo je vir vseh dobrin. Kapitalisti uvajajo torej absolutizem, da bi omogočili nove vojne, brez katerih imperialisti ne morejo izvesti svojih načrtov.

Današnje kapitalistične države so podobne vozu, ki ga upravljajo kapitalisti in ki drvi po klancu navzdol — v sigurno vojno propast. Delavno ljudstvo je vpreženo v ta voz in nad njim žvižga bič kapitalistov.

V 8 letih imamo že sedemindvajseto vlado. Vse kapitalistične stranke so bile že vprežene v vladi, še celo delavske in kmečke voditelje je kapitalizem za kratak čas pripravil k svojemu vozu. **Vse te kapitalistične stranke se hvalijo, koliko so storile za ljudstvo: delavno ljudstvo pa je vedno bolj siromašno, ima vedno manj pravic, svobodščin, zaslužka in kruha, a mora plačevati vedno večje direktne in indirektne davke.** To je resnica o zaslugah kapitalističnih strank za delavno ljudstvo. Te zasluge so že tako velike, da najbolj izkoriščani sloji ljudstva že **obupujejo**, da je mogoče kaj zboljšati.

Ravno to pa hočejo doseči kapitalisti. Oni stremijo tako potlačiti delavno ljudstvo, da bi popolnoma obupalo nad zboljšanjem svojega položaja, da bi gledalo v kapitalizmu ono veliko, temno, nerazumljivo silo, ki se ne da spremeniti: da bi ljudstvo začelo verovati v večnost kapitalove vlade, v neizogibnost vojne, lakote, brezposelnosti, v pravičnost luksuznega bogastva nekaterih izvoljenih in siromaštva delavnega ljudstva!

Toda obupanci so v veliki zmoti. Oblast kapitala ni večna, absolutistično oblast kapitala pa odpravijo lahko delavci in poljedelci ne samo v občini, temveč tudi v državi prav v doglednem času.

Industrijsko in poljedelsko Delo je, na katerem je zgrajeno vse gospodarstvo. Kapital je samo plod Dela. Kakor hitro se delavci in poljedelci zavedajo, da kapitalizem živi samo od Dela, kakor hitro se delavci in poljedelci zavedajo, da imajo svoje lastne interese, da so izkoriščani od velekapitalistov, kakor hitro se v tem spoznanju organizirajo v lastne, od kapitalistov neodvisne organizacije v zaščito svojih interesov, je absolutna oblast kapitalistov že omejena. Samo v zavednih, borbenih delavsko-kmečkih organizacijah se zrcali moč ljudstva.

Najzavednejši, ki to spoznajo, se morajo združiti in boriti za svojo svobodo, za svoje pravice, za svoj zaslužek, za svoj kruh proti kapitalistom, ki se borijo za vedno večje profite.

Sami industrijski delavci v Jugoslaviji ne morejo vreti absolutizem kapitalistov. Premalo je industrije. Toda v Jugoslaviji je ogromna večina poljedelcev, ki imajo istega sovražnika: velekapital, ki jih izžema potom posrednih in neposrednih davkov, ki jim krati pravice in svobodščine istotako kakor delavcem.

Koristno in za vsesplošni napredek neobhodno potrebno je, da se poljedelci organizirajo v svoje lastne, od kapitalistov neodvisne organizacije. Pod komando velike duhovščine, ki hoče s pomočjo ljudstva samo ohraniti in razširiti svoje predpravice, pa kmečke organizacije ne morejo ničesar trajnega doseči. Zate je prvi korak

nekoliko let po 2500 mark za vsakega delavca. Delodajalci ne štedijo denarja, da vrinejo žolto kugo v delavsko gibanje.

Sama nemška vlada je tudi smatrala za častno, da so državni delavci organizirani v žolth zvezah. Tako so se med železniškimi delavci in med osebjem pruske administracije z vsemi silami množile žolte organizacije. Že leta 1897 je bila ustanovljena tako zvana »Obča zveza zedinjenega oboja«. Vsak, ki je hotel dobiti službo na železnici, je moral pristopiti v to zvezo. Leta 1894 se je 268 takih krajevnih zvez zedinilo v eno občo »Zvezo zvez«, ki je po izjavi uprave leta 1911 štela 400 tisoč članov! Tež zvezi je dajala vlada razne darove — ponekod zelo velike. V blagajne teh zvez je prišlo na zahtevo prometnega ministra 3 milijone mark.

Podobna žolta organizacija se je ustanovila leta 1900 in 1901 med osebjem berlinske cestne in podzemne železnice. Uspeh pa je bil tu mnogo manjši. Tak neuspeh je zadel tudi lastnike kovinskih podjetij. Po stavki leta 1904 so poskušali stvoriti žolto zvezo kovinarskih delavcev. Ustanovili so posebni »fond za neorganizirane delavce«. Vsakemu neorganiziranu so obljubljali premijo: od 1 do 3 mark dnevne podpore za slučaj brezposelnosti. Razume se pa, da tudi ta vabljava zanka ni pomagala...

Sorazmerno bolj razširjene so žolte blagajne za vzajemno pomoč po posameznih tovarnah in podjetjih. Podjetnikom v Augsburgu se je leta 1905 posrečilo v taka društva zvabiti veliko število delavcev. Za omamljanje so bile ustanovljene tudi blagajne za vdove in sirote delavcev, vpeljane so bile tudi brezobrestne podpore, vsako leto o Božiču so se izplačevale premije delavcem, ki so bili največ let v službi, itd. Najtemnejši del delavstva je za mrvice prodal svojo proletarsko stvar. In žolth so lahko svečano proglasili, da se jim je posrečilo v Augsburgu in okolici organizirati 16 žolth zvez s 6500 člani.

V Berlinu so žolth organizirali svoje »blagajne za štedenje«. V te blagajne se trudijo pritegniti delavstvo s tem, da obljubljajo visoke obresti na vsote hranilnih vlog in dajanje posebnih premij. Stvarno morejo postati člani teh žolth blagajn samo tisti delavci, ki niso so-

slovenskih kmetov, da se otresejo vsake črne ali bele gosposke komande, se osamosvojijo, svoje organizacije, svoj tisk sami vzdržujejo z lastnimi prispevki in z neprestano kontrolo in sodelovanjem, kakor se to dela pri naših organizacijah.

Tako lahko upamo, da bodo v doglednem času delavci in poljedelci konsolidirali se v organizacijah, v kmečki stranki ter z združenimi močmi premagali absolutizem kapitalistov ter ustvarili pošteno delavsko kmečko demokracijo na republikanskih načelih javnosti, ljudske samoodločbe in samouprave, progresivnem obdavčenju dohodkov, uvedbi najširše svobode za delavno ljudstvo ter na teh temeljih ustvarili iz naših dežel trdnjave miru in socialne pravičnosti. Da do tega čimprej pride, morajo zavedni delati že danes in jutri in neprestano.

Bližnje in daljne naloge delavsko-kmečke demokracije v občini.

(Iz govora s. Klemenčiča na shodih Kmečko-delavske zveze v Gorjah in na Dobravi.)

Občinska samouprava ni nastala čez noč. Za časa tlake, pod gospodstvom cerkvenih in prosvetnih grajščakov, je bila občinska uprava popolnoma odvisna od fevdalnega gospoda — ponekod od grajščaka in njegovih valptov, drugod od škofa, dekana, župnika in njegovih hlapcev. Takrat je vladala v državi, deželi in v mestih diktatura fevdalne gospode. Ljudstvo ni imelo nobene besede ne v občini ne v državi.

Liberalni kapitalisti so vrgli to diktaturo, odpravili tlako. Toda ne čez noč in ne popolnoma. Tlaka v cerkvenih dajatvah je še danes v navadi, dasiravno stoji v ustavi, da je fevdalizem odpravljen. Ko je kapitalizem zavladal v državi, je tudi občino preuredil tako, da služi njegovim ciljem. Dokler ni ljudstvo zavedno in organizirano, vlada še danes v občini kapital in njihovi zastopniki. Čim poskušajo delavci in kmetje v občini zgrabiti kapital bolj trdno za vrat, obdavčiti prevelike profite v korist občine, kapitalistična vladajoča gospoda po-

Če ste se prepričali, da je Žika izvrstna, ne pozabite je priporočati znancem. Dobite jo v trgovinah samo v originalnih zavitkih po 1/2 ali 1/3 kg.

Najboljši šivalni stroj in kolo je edino le

**GRITZNER
in ADLER**

za dom, obrt in industrijo v vseh opre mah.

Istotam pletilni stroj DUBIED.

Pouk v vezenju brezplačen. — Večletna garancija.

Delavnica za popravila.

Nizke cene, tudi na obroke.

JOSIP PETELINC, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

časno člani tistih strokovnih zvez, ki podpirajo stvarkujoče.

Žolth so leta 1907 v Berlinu javno organizirali »Zvezo potnih delavskih zvez«. V svojem programu ima ta žolta zveza zahtevo »stvarne svobodne koalicije« (čl. 8), t. j. svoboda razbijaštva. Dalje priporoča njih program blagajne za štedenje, soudeležbo delavskega varčevanja pri domačih industrijskih podjetjih itd. Tudi tu se napoveduje vojna »strankarsko-politični agitaciji v zvezah« (razen buržoazne in razbijaške, seveda!) in proti »neosnovanim stvarkam«.

V teku časa so se delodajalske zveze javno in cilicelno približevale žolth »delavskim« organizacijam, ki so bile ustvarjene s skupnim naporom vlade in delodajalcev. Sredi leta 1907 se je tako organizirala tako zvana »Patriotska delavska zveza«. Njena glavna stebra sta postala na eni strani zveza delodajalcev, na drugi pa — glasovita »Zveza za borbo proti socialni demokraciji«. Te »prave nemške« zveze si postavljajo v svojem programu za cilj »vzdigniti moralni, družabni in družinski nivo delavcev«. In ta program pojasnjujejo tako: da pod »moralo« žolth razumejo »aktivno borbo proti nasilju socialne demokracije«. Kadar pišejo žolte zveze v svojem programu: »Mi želimo dobre soglasnosti med delavci in podjetniki«, kmalu praksa žolth pouči delavce, da pod »dobro soglasnostjo« ta gospoda razume pokornost delavcev najnesramnejši delodajalski eksploataciji.

Življenje uči. Pri razrednem boju odpira oči tudi najbolj nezavednim delavcem. V najkrajšem času se tudi najbolj zaostali delavci prepričajo, da so žolte zveze, čeprav »delavske« po imenu, v dejanjih globoko sovražne interesom delavstva. In tudi začasno omamljeni delavci bodo prekleli one, ki so jih nekda omamljali v past buržoazije in prešli bodo v vrste svojih borbenih bratov.

In če se nemška administracija in fabrikanti ter podjetniki še tako trudijo, žolte zveze v Nemčiji vendarle ne morejo povzročiti znatnejšega razdora v nemškem delavskem gibanju; seveda le zato, ker stoji proti vsem tem delavskim zaslužjevalkam in zapeljivcem močna razredna organizacija nemškega proletariata nasproti.

(Dalje prih.)

tepta svoje lastne zakone, razpušča občinske samouprave, nastavlja Komisarje, ali pa protežira črno ali belo gospodo, da na razne načine z demagogijo pridobi ljudstvo za kapitalistične stranke.

To smo jasno videli v mežiškem slučaju. Tam so delavci in poljedelci s pomočjo svoje zavedne organizacije in vsled zaupanja večine prebivalstva ustvarili pravo delavsko-kmečko demokracijo v občinski upravi. Niso padli na kolena pred angleškim velekapitalom, ki je prišel poceni do tamkajšnjega svinčenega rudnika, temveč so obdavičili večmilijonske profite, ki tečejo iz žuljev našega ljudstva na Angleško, tako da je vsaj majhen del teh profitov ostal v občini. Z njimi so zgradili moderno ljudsko in meščansko šolo ter vodovod. Vsa občina ima koristi od teh naprav. Toda angleški velekapital se je zbal za svoje profite in je interveniral v Belgradu pri svojih sorodnikih. Vlada je proti duhu zakona razpustila občinski svet in krajni šolski svet in še dosedaj ni razpisala volitev. Na ta način hočejo uplašiti delavske in kmečke občinske samouprave, da ne bi posnemale mežiškega zgleda.

Tudi drugod kapitalistična vlada nasilno razpušča občinske samouprave. V Ljubljani, glavnem mestu Slovenije, že več ko tri leta ne vlada občinski svet, temveč komisarjat. Ta upravlja milijonsko občinsko imetje brez kontrole občinarjev. Tako brezkontrolno gospodarstvo pa ne more biti niti dobro, niti koristno za večino prebivalstva, temveč koristi samo nekim klikam.

V Ljubljani tvorijo večino prebivalcev ročni in duševni delavci. Ker so pa nezavedni in neorganizirani, trpijo brez odpora, da se njihove osnovne občinske samoupravne pravice od zgoraj kršijo in sicer že tri leta, kar je prava sramota za glavno mesto Slovenije in za vse slovensko ljudstvo, posebno pa za stranke, ki imajo večino v Sloveniji, da trpijo to protizakonito gaženje samouprave v Ljubljani, ki ima že več sto let svojo samoupravo.

Takih in sličnih primerov je bilo v zadnjih letih nešteto. Da omenimo samo nasilnosti, ki jih je trpela občinska samouprava v Belgradu in Zagrebu, kjer so pri prvih volitvah dobili delavci večino v občinskih svetih.

Vsi ti primeri jasno pričajo, da občine pod kapitalistično vlado nimajo take samouprave, ki bi omogočala demokratično občinsko upravo v korist večine prebivalcev. V Makedoniji, Bosni in v Črni gori pa še sploh občinskih samouprav ne poznajo. Tam vladajo policijske oblasti.

Toda pred temi nasilji delavci in poljedelci ne smejo kloniti. Ta nasilja nas morajo vzpodbuditi k večjemu delu. Na vsako nasilje odgovorimo najlepše na ta način, da še bolj strnemo svoje vrste, a nezavednim odpremo oči.

S poštenim in pogumnim delom v občini pokažimo večini občinarjev naš program. To delo pa bo samo tedaj pošteno in socialistično, ako bo javno, da bo vsem občinarjem omogočena kontrola. Vsaka tajna politika, ki jo prakticira gospoda in njeni podrepaniki, mora iz občine ven.

Občina ima važne funkcije in naloge. Dosedanja praksa gospode, da obdaviči svoje politične nasprotnike bolj kakor pa svoje pristaše, je krivična, je proti zapovedi, ki se glasi: ne kradi! To je tatvina! Zato bodo morali delavci in poljedelci v občini zahtevati pravično progresivno obdavčenje resničnih dohodkov — a ne obdavičiti politično mišljenje!

Občinska uprava pa samo takrat lahko dobro upravlja, ako je v najožjem stiku z občinarji. Ta stik pa tvori politična organizacija. Brez organizacije je vsako delo brezuspešno. Zato bomo morali dvigniti organizacijo, zbrati v njej najzavednejše in potom organizacije zainteresirati občinarje za samoupravo.

Gostilna odtuji človeka od domačega ognjišča, tako piše dr. Avgust Forel. Kako globoka resnica! Koliko žen je zgubilo moža — radi gostilne; koliko otrok nima očeta — zaradi gostilne; koliko mater pogreša sinove ljubezni — zaradi gostilne. In koliko sposobnih delavcev pogreša proletarijat v svojem razrednem gibanju in boju — zaradi gostilne. Vsakdanji so slučaj, ko delavec s še tako pičlim zaslužkom ne more iti mimo gostiln. Lažje pogreša važne eksistenčne potrebe, kakor so primerna prehrana, primerna obleka in zlasti primerno stanovanje, primerna vzgoja otrok itd. Mimó vsega tega gre alkoholik, ne more pa iti mimo gostilne, mimo alkohola, za tega je vedno pripravljen dati del zaslužka. Vsakdanje so nesreče, ki jih povzroča družbi alkohol. Tako, da lahko trdimo, da bi bile vse socialne in gospodarske pri-

like boljše, če bi ne bil tako velik del delavnega ljudstva vdan bogu alkoholu.

Zaradi litra vina so v nekem podjetju v Ljubljani delavci tri dni delali kakor živina (kljub pičli plači po 3 Din 50 para na uro!) — samo, da so dobili stavo in da jim je delovodja plačal po končanem delu obljubljeni liter vina. A, če so dotični res dobili obljubljeni liter, ne vemo, pač pa smo zvedeli, da je bila isto soboto odpovedana služba vsem delavcem dotičnega podjetja, ker ni bilo več dela za prihodnji teden. Tak je bil profit požrešnosti. Kršili so 8 urnik, podaljšali so bedo brezposelnih in končno tudi sebe spravili na cesto. Še večje pomanjkanje kakor že dozdej, bodo trpele tudi rodbine teh delavcev. Mnogo delavcev je v tem podjetju delalo po več let, eden med njimi celo 25 let. Lepo pokojnino je dobil delavec, ki je 25 let služil nemu gospodarju. Z odpravnino za 8 dni — poberi se!

Taki dogodki se v današnjih razmerah pojavljajo često. In zakaj? Kakor v podjetju, ki smo ga zgoraj popisali, tako so delavci večinoma tudi drugod neorganizirani in zato — nezavedni. Ne poznajo pravice, ki jo imajo do dela, in zato niso sposobni uspešno braniti svoj obstoj. Denar za opojne pijače delavec rad da — za organizacije se mu pa ne zdi vredno plačevati malenkostni prispevek. Pri takem stanju se morajo razmere za delavno ljudstvo brezpogojno še poslabšati, kajti kapital si bo tem bolj drzno polnil svoje malhe, čim večja bo delavska nezavednost, in to povzroča v veliki meri — alkohol. Zato morajo ne le naši zaupniki in organizacije, ampak predvsem tudi vse žene odvračati delavce od tega zla. Naj se opijani kapitalist, da ga bo prej konec, škoda ne bo zanj. Delavec pa mora kovati nov svet, mora biti zmožen upreti se kapitalovemu izmzgavanju in zato mora biti — trezen.

Ženam pa še eno resno besedo! Kjer je mož pijanec, ne vdaite se ponižno usodi, ampak nadomestite same možovo skrb za rodbino, da bodo vsaj potomci pravočasno spoznali alkohol kot največje zlo današnje družbe. Ne nehaite prepričevati stvarno tudi moža, z lastnim zgledom in s številkami mu dokazujte, kadar je trezen seveda, koliko škodo povzroča njegovo pijančevanje rodbini in vsej družbi. Morebiti ga boste vendarle poboljšale — zato ne mislite, da je vse zastonj. — V vašem težkem položaju naj vam pomaga resna organizacija in resen tisk. Ne omamlajte se z nizkotnimi romani. Zavedajte se, da bo svet ostal korupcionističen, dokler se žene ne bodo otresle suženjske narave in dokler se ne bodo dvignile do popolnega človeka. Zato ponovno: čitajte in posečajte resne organizacijske sestanke. Če vas dozdej še ni mož seznanil z »Naprejem«, naročite ga same in potrudite se, da seznani vi moža s proletarskim tiskom. Potem bo kmalu drugače ne le v vaši družini, ampak v vsej človeški družbi in domače ognjišče bo cenil tudi mož.

Razno.

S. Vinko Möderndorfer je bil v sredo 6. t. m. opoldne izpuščen iz zapora, kjer je prebil 3 mesece in 3 dni. V četrtek se je udeležil že pokrajinske skupščine UJU (strokovne organizacije učiteljev), ki se je letos vršila v Kranju; zbrano učiteljstvo ga je sprejelo in pozdravilo z velikim navdušenjem.

† S. Andrej Brumen, župan v Črni, je umrl v sredo v bolnici v Slov. gradu. Preteklo nedeljo ponoči ga je na sokolski veselici v Črni zabodel z bajonetom neki Makedonec, vojak finančne kontrole v Črni, in sicer brez vsakega povoda in brez prerokanja ali prepira. Kdor je pokojnega Brumna poznal, ve, da ni bil zmožen zbujači sovraštvo. — Namesto ob takih prilikah običajnih praznih besed spominjamo rajši na to, da je Brumen zapustil vdovo in tri majhne otroke. Zanje je treba skrbeti!

Zakaj se železničarjem tako slabo godi, smo zvedeli iz »Slovenca« 7. julija. Zato, ker so sami socialisti in komunisti. Nismo vedeli tega, kajti dozdej sta »Jutro« in »Slovenec« vedno pisala, da so vsi železničarji pri narodni in pri katoliški stvari. Tudi volitve so to dokazovale vsaj za velikansko večino. Zdaj vidimo, da smo bili v zmoti, železničarji so vsi sami socialisti in komunisti in le zato ni mogel nihče nič zanje narediti. Če je kdo interveniral zanje, je dobil odgovor: »Kaj, za socialiste in komuniste se potegujete?« Tako čitamo v »Slovencu«, ki je od božjih namestnikov pisan in ki torej ne more lagati... Da govorimo resno: če hočejo železničarji, da se jim bo boljše godilo, ne smejo biti taki nepolitični socialisti in komunisti, da nihče ne ve, kakšni so, glasove pa da dajejo tisti buržoazni stranki. »ki bo zmagala«, ampak se morajo z besedo in dejanjem pridružiti politiki razrednega boja. Ne smejo govoriti, da ima vsak list svoj poseben razredni boj in da zato ne vedo, kateri je pravi, ampak morajo spoznavati vse vrste in se odločiti za pravo. To brez debate ne gre, pa če še tako jokate za slogo! Sloga mora biti šele posledica debate, ne sme pa biti namen sloga ubijati debato. Klerikalci in demokrati tudi debatirajo med

seboj, pa oboje poslušate in čitate, samo delavske liste sovražite z izgovorom, da niso složni...

Sodrug Möderndorfer je prevzel službo zavarovalca pri zavarovalni družbi »Jugoslavija«. Zakaj je zapustil učiteljsko službo pričetkom t. l., je bilo v »Napreju« priobčeno. Vsak proletarec naj torej, ako bi hotel skleniti kakšno življensko, požarno ali drugo zavarovanje, piše njemu, prav tako naj mu tudi sporoči, če bi zvedel, da je mogoče pridobiti v njegovem okolišju koga za zavarovanje.

Ne pozabite mežiških rudarjev!

Za tedensko dvakratno izdajo »Napreja« že od julija je poslalo po 10 Din do konca junija 41 naročnikov, ta teden zopet 23 naročnikov, skupaj dozdej 64 naročnikov. Posebno revolucionarna ni ta hitrost, tako da bi bilo mogoče začeti z dvakratno izdajo le s pomočjo novega posojila. To pa ni prav. Kredit je nevarna reč, zlasti zdaj, ko smo zaradi počasnega zbiranja obrambnega sklada že itak precej zašli v dolgove. Nujno potrebno je, da se kljub težavnemu položaju naše delavstvo odloči k takojšnjim žrtvam v gotovini, kakor je to storil s. M. L. ki smo njegovo pismo objavili danes teden pod naslovom: Slika sedanjega položaja delavstva. Rešitev proletariata ne more biti delo kapitalistov, tudi ne tistih delavcev, ki se jim dobro godi, ampak tistih, ki si morajo potrebne prispevke res od ust odtepati.

Kdor hoče slišati kak nov program, mu ni treba drugega kakor iti v gostilno; tam razlagajo navdušeni proletarci vsak dan nove originalne programe. Kdor pa hoče pomagati sebi in skupnosti, naj se potruži razumeti »Komunistični manifest«. Za politike, ki delajo visoko politiko pri litru, je ta knjiga sicer res pretežka, za trezne delavce bo pa razumljiva, če jo bodo čitali po večkrat. Kapitalistične vlade so pijančevanje vselej podpirale, čitanje resnih knjig pa prepovedovale. Tudi »Komunistični manifest« je bil prepovedan, a letos ga je sodišče oprostilo. Sezite po njem vsi, ki ste res za združitev. Velja le 3 Din.

Za skupni nastop vseh proletarskih strank so delavci zelo navdušeni, voditeljem pa ni do tega. Namesto od SPJ smo prejeli od nekega odbora, ki zastopa baje SPJ in Zedinjenje v zadnjem »Napreju« objavljeni poziv. Govori se pa, da so to zato naredili, ker se SPJ po ukazu iz Belgrada ne sme družiti z drugimi strankami za volitve. Razumljivo je to, vendar pa ne vemo, kaj bodo na to rekli tisti strokovničarji, ki se kot delavci še vedno dajo voditi od SPJ. Delavsko kmečki republikanski blok so ustanovili levičarji v Belgradu in ta blok nam je poslal odtis nekega proglasa brez vsakršnega podpisa in ne v slovenskem jeziku, čeprav je v tem odboru zastopana tudi Slovenija (po Gustinčiču). Vsak ima pravico pisati nam v svojem jeziku, Slovenci nam pa morajo pisati slovenski, ker nimamo časa za prevajanje. Iz »Enotnosti« z 8. julija vidimo, da so zahteve tega bloka večinoma dobre, čeprav premalo jasne, so pa med njimi tudi napačne, n. pr. proti davku na plače — mi smo za progresivno obdavčenje vseh dohodkov, ki presegajo eksistenčni minimum. Vidimo pa tudi, da so za SPJ imeli čas napisati lepo in dolgo pismo, s pravičnimi zahtevami in kritiko, zakaj niso napisali tudi kritike našega delovanja? Spodobilo bi se, da povedo, kaj jih loči od nas! Od vseh strani, posebno pa iz mariborskega okrožja, prihajajo glasovi, da je skupni nastop najlažje doseči, če postavi delavstvo za nosilca liste sodruga Möderndorferja. Nasprotno pa ni bilo še od nikoder nobenega glasu proti njemu. Mežiški spor s kapitalom in vlado je tako jasen, da ga priznavajo delavci vseh struj za zmožnega pomiriti nasprotujoče si struje. Nekatere naše organizacije predlagajo celo, naj bo naša stranka v tem slučaju popustljiva do skrajnosti in je tudi to razumljivo. Mežiški boji in z njimi združeno Möderndorferjevo ime so res zmožni potegniti jasno črto med delom in kapitalom, pri taki jasni črti so pa vsi drugi pomisleki postranskega pomena za vsako stranko, ki ima za cilj napredek delavskega razreda, ne pa koristi strankinih voditeljev.

Pletilni stroji najnovejšega patenta »Ideal«, nemškega izdelka, so edina in najugodnejša prilika za trajni in dober zaslužek. — Pouk in pojasnila daje: Franc Kos, Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.

Dopisi.

Gorje pri Bledu. Dne 17. julija t. l. se bodo vršile tukaj volitve v občinski zastop Delavci in kmetje stopajo v resnici tudi upravičeni v voilni boj proti nezadovoljivemu dosedanemu občinskemu gospodarstvu, ki ga upravlja klerikalna večina. Kakor delavski tako kmetijski razred mora imeti v občinskem samoupravnem zastopu take ljudi, ki bodo z vsem svojim delovanjem skušali

Poslano!

VSE gospodinje, katere dosedaj še ne kupujejo prvovrstnega prdatka h kavi, naše domače KOLINSKE CIKORIJE, PROSIMO, da s popolnim zaupanjem povsod zahtevajo KOLINSKO CIKORIJO in gotovo bodo zadovoljne. Pri nakupovanju PAZITE, da dobite pravo našo KOLINSKO CIKORIJO, katero iz najboljših snovi z novimi modernimi stroji izdelujejo izvežbani domačini in ki zato zasluži, da se uporablja v vsaki slovenski rodbini.

vedno bolj zadovoljevati večino občinarjev in imeli njihovo zaupanje. To bi bilo edino pravično, pa tudi socialno demokratično, kajti občinska samouprava je prva in najbližja institucija, ki mora po svojem demokratično izbranem zastopstvu odgovarjati najširši večini občinarjev in njihovi potrebi. V Občini se nahaja kemična in lesna industrija, v kateri je zaposlenih znatno število delavcev, ki donajajo občini direktno ali indirektno absolutno večino davčnih dohodkov. Poleg njih so tudi poljski delavci, sinovi malih in srednjih kmetov, nadalje obrtniki. Zato so vsi ti enako kakor kmeti upravičeni, da o svojih prispevkih v tem občinskem samoupravnem zastopu tudi sodelujejo. V podobni Dobravi tlači skozi vso povojno dobo tamkajšnje delavstvo velika stanovanjska beda. Ondotno podjetje ji nikakor ne pride v okom. Delavci stanujejo po raznih zaduhlih in zdravstvenim potrebam neodgovarjajočih barakah. Dosedanja stanovanja so pa tudi že premajhna. Mnogo delavcev z družinami vred stanuje izven Dobrave. Vsi ti delavci bi s priselitvijo na Dobravo zopet prinašali občini nove finančne vire; podjetju pa bi se zboljševale delavne pro-

izvajajoče moči že raditega, ker bi se do dve tretjini na Dobravi zaposlenega delavstva rešilo eno do dve uri dolge poti na delo. Z graditvijo delavskih stanovanj bi se zopet izboljšalo zdravstveno stanje, ki vedno pada pri delavstvu. Zato je nujna potreba, da prične novi odbor zgradbo čimprej, ker se le na ta način more rešiti eno najnujnejših socialnih vprašanj naše občine. Občinska samouprava je pa dolžna, da širi tudi prosveto med občinarji. V Gorjah se je namreč že pred vojno pojavila misel za graditev nove šole, ker stari šolski prostori, ki so deljeni, več ne odgovarjajo. V ta namen se je že tudi pred vojno nabralo okrog 30.000 kron za graditev novega šolskega poslopja. Slična in še neobhodnejša prosvetna potreba je na Dobravi. Zaradi prirastka delavcev in kmetov dvorazredna osnovna šola v industrijskem revirju nikakor ne odgovarja s prostori, še manj pa s poučevanjem. Na predlog socialnodemokratičnih občinskih odbornikov je občinski odbor že pri zadnjem proračunu votil par tisoč dinarjev za graditev potrebne občinske ubožnice. Da se bo ta gradbena zadeva pospešila, predlagamo novemu občinskemu zastopu, da bo

stopil v stike s sosednjimi občinami (Koroška Bela in Jesenice), da pride ta socialni ljudski zavod v življenje. V interesu občinskega samoupravnega gospodarstva je nadalje, da se dvigne tujski promet predvsem z reklamo in gradnjo tujskih hiš v občini, da bo tudi nižjemu sloju omogočeno cenejše bivanje v oboici Bleda za časa sezonskih letovišč na Bledu. Občini bi s tem prihajali novi finančni viri za potrebne socialne, prosvetne in gospodarske potrebe, itd. itd. Zato rajamo delo dosedanje večine v občinskem zastopu. In s tem bodi ugodeno »Pravici«, glasilo krščanskega delavnega ljudstva, z dne 16. junija 1927 in njenemu dopniku in poročevalcem v Gorjah, Delavci in kmetje! Za občinsko samoupravo gre. Ali bo v njej gospodarilo del ali kapital. Ali se bodo izvajale v občinskem gospodarstvu delavsko-kmetijske zahteve in potrebe ali nazadnjiško-klerikalno strankarsko omejeno gospodarjenje. V boj za listo Kmetško delavske zveze, katere nosilec je sodrug Anton Burja iz Zasipa, po domače Kucej!

8. julija — 240 izvodov.

Obrambni sklad.

Zadnji izkaz dne 2. julija 1927		Din 3.231,40	
Nabiralna pola št. 168:			
Franc Kosec, Ljubljana	10.—	Jože Zakušek, Trb.	2.—
Ferkov, Ljubljana	5.—	Jože Artnak, Trb.	5.—
Tausens, Ljubljana	2.—	Ivo Hočevnar, Trb.	2.—
Borštnik, Ljubljana	2.—	Marko Obrez, Trb.	2.—
Finč, Ljubljana	2.—	Karl Dargler, Trb.	2.—
Florjančič, Ljubljana	2.—	Karl Flis, Trb.	1.—
Novšak, Ljubljana	1.70	Alojz Majnardi, Trb.	2.—
Kregar, Ljubljana	3.80	Marija Hočevnarjeva, Trb.	2.—
Romek, Ljubljana	3.—	Franc Jerman, Trb.	2.—
Omahen, Ljubljana	5.—	Jože Kelner, Trb.	2.—
+ + +, Ljubljana	4.—	Nabiralna pola št. 119:	
S. C. komunist, Ljubljana	1.50	nabral V. Učakar, Trbovlje:	4.—
Jak. Osterman, Ljubljana	2.—	Leopold Vozelj, Trb.	2.—
Franc Požar, Ljubljana	5.—	Franc Kepa, Trb.	2.—
Nabiralna pola št. 128:			
nabrala s. M. Rinaldova v Trbovljah od		Franc Drnovšek, Trb.	2.—
Franc Judec, Trbovlje	3.—	Ivan Kastelic, Trb.	2.—
Anton Jordan, Trbovlje	5.—	Tomaž Komar, Trb.	1.—
Franc Šrabočan, Trbovlje	2.—	Alojz Medved, Trb.	2.—
Miha Korošec, Trb.,	2.—	Martin	1.—
Filip Frolj, Trb.	3.—	Jožef Beber, Trb.	1.—
Franc Frolj, Trb.	3.—	Fric Pikel, Trb.	2.—
Jožef Pajer, Trb.	2.—	Jože Učakar, Trb.	2.—
Ivan Burovič, Trb.	3.—	Jože Kastelic, Trb.	2.—
Anton Cater, Trb.	2.50	Franc Učakar, Trb.	2.—
Anton Aškerc, Trb.	5.—	Alojz Leber, Trb.	2.—
Franc Visovišek, Trb.	2.—	Alojz Kastelic, Trb.	2.—
Marija Planinšek, Trb.	3.—	Franc Pajer, Trb.	2.—
Viktor Zajc, Trb.	3.—	Ignac Vozelj, Trb.	3.—
Ivan Pirš, Trb.	2.—	Anton Klanžar, Trb.	4.—
Marija Vodenšek, Trb.	2.—	Filip Markušek, Trb.	5.—
Alojz Berčič, Trb.	6.—	Anton Dernovšek, Trb.	2.—
Miha Judež, Trb.	3.—	Nabiralna pola št. 122:	
Franc Tausel, Trb.	3.—	nabral Jožef Suhadolčan, Trb.:	
Cecilija Jurmanova, Trb.	10.—	Anton Varolli, Trb.	6.—
Tonči Jager, Trb.	5.—	Joža Beravs, Trb.	3.—
N. N., Trb.	5.—	Alojz Bukovic, Trb.	3.—
Alojz Grabner, Trb.	5.—	Ciril Planinc, Trb.	3.—
Alojz Pavšek, Trb.	2.—	Franc Kosmatin, Trb.	2.—
Franc Savšek, Trb.	4.—	Franc Hruševac, Trb.	2.—
Ivan Goddec, Trb.	3.—	Hinko Mravljie, Trb.	3.—
Franc Mlakar, Trb.	3.—	Vinko Brinovec, Trb.	2.—
Nabiralna pola št. 165:			
nabiral Franc Ausec, Trb.	6.50	Jože Smagl, Trb.	2.—
Alojz Butkovič, Trb.	4.—	Franc Huderman, Trb.	2.—
Ivan Zelenšek, Trb.	3.50	Tomo Pekavec, Trb.	2.—
Franc Srpič, Trb.	2.—	Roza Tramškova, Trb.	3.—
Jožef Zaubi, Trb.	4.—	Silvester Klobučar, Trb.	2.—
		Jazbec, Trb.	2.—
		Anton Pelko, Trb.	3.—
		Ivan Kranjc, Trb.	3.—
		Jože Ocvirk, Trb.	2.—
		Jože Koder, Trb.	3.—
		Johan Vrhunc, Trb.	3.—
		Ivan Kolšek, Trb.	2.—
		L. Hauptman, Trb.	3.—
		Iv. Kastelic, Trb.	2.—
		Iv. Zaplotnik, Trb.	3.—
		Rudolf Pilko, Trb.	4.—
		Neimenovan, Trb.	5.—
		Nabiralna pola št. 123:	
		nabiral Anton Keršič, Trb.:	
		Martin Kvas, Trb.	3.—
		Miha Tome, Trb.	4.—
		Rok Sotler, Trb.	2.—
		Ivan Hudarin, Trb.	2.—
		Franc Ledinek, Trb.	2.—
		Alojz Cvikl, Trb.	3.—
		Franc Puntar, Trb.	3.—
		Ivan Zavšek, Trb.	2.—
		Jožef Vozelj, Trb.	2.—
		Franc Jager, Trb.	3.—
		Avbelj, Trb.	4.—
		Ivan Strukelj, Trb.	3.—
		Franc Kovač, Trb.	2.—
		Rudolf Podbregar, Trb.	1.—
		Marija Klenovšek, Trb.	2.—
		Martin Tovornik, Trb.	1.50
		Flebus, Trb.	2.—
		Nabiralna pola št. 166:	
		nabiral Ivan Zekar, Trb.	5.—
		Dolika Dolarjeva, Trb.	2.—
		Ivan Papež, Trb.	2.—
		Rudolf Oberžan, Trb.	5.—
		Alojz Burjan, Trb.	2.—
		Jože Komajzler, Trb.	2.—
		Jože Medved, Trb.	1.—
		Ivan Berentin, Trb.	1.50
		Neimenovan, Trb.	3.—
		Franc Rozina, Trb.	2.—
		Ivan Žagar, Trb.	4.—
		Ivan Vodopivec, Trb.	2.—
		Jakob Žagar, Trb.	1.—
		Jože Kotor, Trb.	2.—
		Jože Flis, Trb.	1.—
		Franc Perpar, Trb.	4.—
		Anton Češnik, Trb.	2.—
		Ivan Zupančič, Trb.	5.—
		J. Kovačič, Trb.	2.—
		Marija Leskošek, Trb.	1.—
		Uršula Finčeva, Trb.	1.—
		Ivan Lovše, Trb.	2.—
		Karl Puntar, Trb.	5.—
		Jože Ocvirk, Trb.	2.—
		Martin Dobešek, Trb.	2.—
		Franc Dolar, Trb.	3.—
		Nabiralna pola št. 58:	
		nabiral Franc Kržmanec, Vrhnika,	5.—
		Franc Podlipec, Vrhnika	5.—
		Marija Kržmanec, Vrh.	2.—
		Jurij Završnik, Vrh.	4.—
		Jožef Bajec, Vrh.	4.—
		Andrej Friškar, Vrh.	5.—
		Alojz Kržmanec, Vrh.	4.—
		Matija Jelavič, Vrh.	5.—
		J. Dobnik, Vrh.	5.—
		Gorjanc, Vrh.	5.—
		Anton Merlak, Vrh.	5.—
		Anton Friškovec, Vrh.	5.—
		Nabiralna pola št. 57:	
		nabiral A. Nagode na Verdu:	10.—
		Neimenovani Jože na V.	5.—
		Franc Zalar na V.	10.—
		Jakob Rudman na V.	5.—
		Matevž Bradeško na V.	5.—
		Filip Vrhovec na V.	3.—
		Nabiralna pola št. 59:	
		nabiral s. Fr. Mlinar na Vrhiki:	10.—
		Ivan Kucler, Vrh.	10.—
		Matija Kržič, Vrh.	2.—
		Franc Mele, Vrh.	2.—
		Zora Beltram, Vrh.	9.—
		Matevž Bradeško, Vrh.	5.—
		Matevž Pleško, Vrh.	2.—
		Franc Koler, Vrh.	2.—
		Neimenovan, Vrh.	8.—
		Jakob Dornič, Trb.	5.—
		Lukan Vincencij, Vrh.	2.—
		Franc Hren, Vrh.	2.50
		Karl Knapič, Vrh.	2.50
		Janko Koderman, Vrh.	2.—
		Ivan Štajer, Vrh.	6.—
		Nabiralna pola št. 60:	
		korist s. Moderndorferja nabirala ss. Franc Nedič in V. Čukalc, pristaša neodvisnežev na Vrhnikih:	
		Ivan Medič, Vrh.	5.—
		Val. Čukalc, Vrh.	3.—
		Franc Modrjan, Vrh.	2.—
		Peter, neimenovan, Vrh.	5.—
		Alojz Dolinšek, Vrh.	10.—
		Marija Zupančičeva, Vrh.	5.—
		K. Sever, Vrh.	2.—
		Ivan Oblak, Vrh.	2.—
		Anton Vhovec, Vrh.	2.—
		Oskar Pajer, Vrh.	2.—
		Franc Vlk, Vrh.	5.—
		Neimenovan, Vrh.	5.—
		Cankar, Trb.	3.—
		Anton Frelj, Vrh.	2.—
		Ivan Gošč, Vrh.	2.—
		Franc Rus, Vrh.	1.—
		Franc Zalahajnik, Vrh.	2.—
		Anton Suhadolnik, Vrh.	4.—
		Ivan Nečitlj, Vrh.	2.—
		Ivan Jurček, Vrh.	2.—
		Anton Kovarič, Vrh.	2.—
		Franc Brezjač, Vrh.	2.—
		Herman Debin, Vrh.	4.—
		Seme, Vrh.	3.—
		Jernej Pečkar, Vrh.	3.—
		Nabiralna pola št. 61:	
		nabiral Kaol Ogrin, Vrh.:	
		Bistra-Vrhnika	10.—
		Franc Oglin, Vrh.	10.—
		Karl Avguštin, Vrh.	2.—
		Anton Lčonja, Vrh.	4.—
		Anton Dbevec, Vrh.	5.—
		57. Vrh.	5.—
		Ivan Šedej, Vrh.	5.—
		Nabiralna pola št. 2:	
		nabiral s. I. Kralj, Jesenice:	10.—
		Neimenovan, Jes.	3.—
		Andrej Slapar, Jes.	3.—
		Nabiralna pola št. 117:	
		nabiral s. Jos. Prijatelj, Ljubljana:	
		M. Bratina, Ljubljana	2.—
		Neimenovan, Ljublj.	1.—
		Jože Seiler, Ljublj.	5.—
		N. Vilič, Ljublj.	2.—
		V. Kocmur, ml., Ljublj.	10.—
		Tone Senka, Ljublj.	2.—
		Blažič, Ljubljana	2.—
		St. Dražič, Ljublj.	5.—
		Somer, Ljublj.	2.—
		Bergant, Ljublj.	2.—
		Perko, Ljublj.	2.—
		Zbirka v Sv. Lovrencu na Poh. 200.—	
		Alojz Gnezda, Ljublj.	5.—
		Andrej Martinšek, Velenje	33.—
		Zbirka s. M. Pevca, Velenje	200.—
		Janko Telban, Ljubljana	10.—
		Peter Grča, Ljubljana	30.—
		Skupaj Din 4.476,90	

Moderna knjižnica I. in II. zvezek sta izšla.

V najkrajšem času izide tudi 3. zvezek in bodo vsi trije zvezki skupaj tvorili kratkočasno in zanimivo knjigo priljubljenega pisatelja Milana Puglja. — Obseg knjige bo 96 strani, cena Din 12.— je pa tako malenkostna, da si knjigo lahko nabavi vsakdo.

Dobiva in naroča se v tiskarni „SLOVENIJA“ v Ljubljani, Wolfova ul. 1

Cena posameznemu zvezku Din 4

Popravila vseh sistemov pisarniških strojev mehanik
IVAN LEGAT, Maribor
Vetrinjska ul. 30. — Tel. interurb. 434.

Razširjajte „Naprej“ in darujte za Tiskovni sklad!

Tvornica dežnikov in solničnikov
L. MIKUŠ, Ljubljana, Mestni trg 15

priporoča svojo bogato zalogo dežnikov v kakršnikoli velikosti po najnižji ceni.

Ustanovljeno leta 1839.

Triko-perilo

za moške, žene in otroke, volna v raznih barvah, rokavice, nogavice, dokolenice, nahrbtniki za šolarje in lovce, dežniki, kloti, šifoni, žepni robci, palice, vliče, noži, škarje, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce edino le pri tvrdki

Josip Petelinc, Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika ob vodi.

Najnižje cene! Na veliko in malo.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6, reg. zadr. z om. zav.

Tiskovine za šole, županstva in urade, najmodernejše plakate in vabila za veselice, letne zaključke. Najmodernejša uredba za tiskanje časopisov, knjig, brošur itd.

Stereotipija.

Litografija.